

prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (A. Miron)  
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (N. Simciuc, I. Țurcan, Iu. Cotruță)

## DECIZIE

21 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătorii

Valeriu Doagă  
Svetlana Filincova  
Dumitru Visternicean  
Victor Burduh  
Nina Vascan

examinând recursul declarat de către Sergiu Aparatu,  
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu  
împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor  
verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea  
prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a  
respins apelul declarat de Sergiu Aparatu și s-a admis apelul declarat de  
Întreprinderea Municipală „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, s-a casat  
parțial hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a  
emis în această parte o nouă hotărâre după cum urmează: s-a respins ca  
neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva  
Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”,  
intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea  
prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată, în rest, în partea  
pretențiilor respinse hotărâre s-a menținut,

### c o n s t a t ă:

La data de 10 noiembrie 2015, Sergiu Aparatu a depus cerere de chemare în  
judecată împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea  
spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la  
încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul, Sergiu Aparatu a indicat că, la data de  
21 iunie 2015, în jurul orei 12:20, a parcat regulamentar, automobilul de model  
Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX, ce-i aparține cu drept de  
proprietate, în parcarea amenajată lângă blocul de locuit situat xxxx. Ulterior, după  
coborârea din automobil, a auzit un zgomot și ridicând privirea a văzut cum a cazut  
un arbore peste mașină, deteriorînd-o.

Reclamantul a menționat că, despre cele întâmplate a anunțat pompierii, care preluând apelul, au anunțat reprezentanții ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” și poliția, care a înregistrat cazul cu nr. 10624 la 21 iunie 2015.

Reclamantul, Sergiu Aparatu a invocat că, la 23 iunie 2015, s-a adresat experților independenți ai SRL „Exauto-Plus”, pentru a stabili prejudiciul provocat prin căderea arborelui peste automobilul de model Skoda Octavia, cu numărul de înmatriculare XXXX, iar despre data și ora examinării automobilului a fost informată și pârâta.

Astfel, conform Actului de examinare Nr. 1314/06A, a fost emis Raportul de evaluare a pagubei Nr. 1/06A din 29 iunie 2015, prin care prejudiciul material a fost evaluat la suma de 99 100,34 lei.

Reclamantul a indicat că, conform examinării fitosanitare a arborelui, efectuată de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice la 23 iunie 2015, arborele de specie salcie albă, era afectat de putregaiul central al măduvei și se afla în stare de putrezire cu aspect făinos, provocat de ciuperca păstrăv și iască de ciot a foioaselor, cu prezența corpurelor fructifere pe tulpină, concluzionându-se cu certitudine că, starea fito-sanitară degradată a arborelui a dus la căderea cracului.

Reclamantul Sergiu Aparatu a invocat că, la data de 29 iulie 2015, a adresat o cerere prealabilă ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, prin care a solicitat achitarea benevolă a prejudiciului material, produs în urma deteriorării automobilului sus menționat. Iar, la data de 20 octombrie 2015 a recepționat o scrisoare din partea pârâtei, din care rezultă că, aceasta a refuzat satisfacerea pretențiilor înaintate, indicând în răspuns informații contradictorii referitor la starea arborelui căzut.

Reclamantul a menționat că, ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, eronat a invocat că, el trebuie să suporte prejudiciul în temeiul riscului pieirii sau deteriorării fortuite a bunului, care îl suportă proprietarul în cazul inundațiilor, cutremurelor, incendiilor, orr conform site-ului oficial al Serviciului Hidrometeorologic de Stat, la data de 21 iunie 2015, ora 12:00, erau condiții meteo obișnuite.

Reclamantul, Sergiu Aparatu a invocat că, conform statutului ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, adoptat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 20/6 din 13 noiembrie 2008, întreprinderea este responsabilă de îngrijirea plantațiilor verzi, conform normativelor tehnologice și agrotehnice, prestînd diverse servicii, și anume: curățirea și defrișarea arborilor avariați, uscați și bolnavi. Iar, conform punctului 17 al statutului, întreprinderea poartă răspundere cu întreg patrimoniul său, pentru obligațiile sale.

Mai mult, art. 10 din Legea nr. 591 din 23 septembrie 1999 cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, stipulează clar competențele autorităților administrației publice locale, printre care se impune asigurarea stării fitosanitare cuvenite a spațiilor, indiferent de apartenența acestora, organizînd acțiunile necesare pentru depistarea, unirea și combaterea bolilor și dăunătorilor.

Astfel, reclamantul, Sergiu Aparatu a invocat că, ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” nu și-a onorat obligațiile la timp, și anume nu a

intervenit în sensul defrișării copacului infectat grav, prin urmare prejudiciul a fost creat, în urma neîndeplinirii obligațiilor stabilite prin statutul acesteia.

De asemenea, reclamantul a indicat că, a suferit un puternic șoc emoțional, în momentul în care arborele a căzut peste mașina din care tocmai coborâse părinții lui, din motiv că, unghiul din care a văzut căderea arborelui l-a făcut să creadă că, arborele i-a strivit părinții. La fel, lipsa mijlocului de transport i-a creat cheltuieli suplimentare la organizarea ceremoniei de oficializare a căsătoriei, care a avut loc la 03 iulie 2015 și 12 iulie 2015.

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea în temeiul art. 8, 11, 14, 1398, 1404, 16, 1422. 1423 Cod civil și art 1, 3, 6, 14, 16, 19 Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000; art 12, 16 Legea cu privire la petiționare nr. 190 din 19 iulie 1994.

Prin urmare, reclamantul, Sergiu Aparatu a solicitat admiterea acțiunii, anularea în totalitate a actului prin care s-a dat răspuns cererii prealabile și încasarea din contul ÎM „Asociația pentru gospodărirea stațiilor verzi” în beneficiul reclamantului a sumei de 99 100,34 lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 800 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare tehnică a autovehiculului, a sumei de 431 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare fitosanitară a arborelui căzut și a sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și a tuturor cheltuielilor de judecată.

La data de 23 iunie 2017, reclamantul Sergiu Aparatu a depus cerere de concretizare a acțiunii, prin care suplimentar celor indicate în cererea de chemare în judecată, a indicat că, la data de 10 august 2015 a înstrăinat automobilul de model Skoda Octavia cu n/î XXXX, cu scopul de a fi dezasamblată pentru piese de schimb, contra sumei de 300 euro, echivalentul a 6 275 lei, conform cursului BNM. Iar, în baza ordinelor de încasare a numerarului din 20 iunie 2016 și respectiv, din 05 august 2016 a suportat cheltuieli de asistență juridică, în sumă totală de 4 500 lei.

Prin urmare, reclamantul, Sergiu Aparatu a solicitat admiterea acțiunii și încasarea din contul ÎM „Asociația pentru gospodărirea stațiilor verzi” în beneficiul reclamantului a sumei de 92 825,34 lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 800 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare tehnică a autovehiculului, a sumei de 431 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare fitosanitară a arborelui căzut și suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată, compuse din 4 500 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, cât și a taxei de stat, în sumă de 3 073 lei.

Prin încheierea protocolară din 05 aprilie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău.

Prin hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva ÎM „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată și s-a încasat din contul ÎM „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi” în beneficiul lui Sergiu Aparatu cu titlu de prejudiciu material, suma de 51 293 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, sub forma taxei de stat, suma

de 3 073 lei, și pentru serviciile juridice suma de 4 500 lei, iar în total suma de 58 866 lei. În rest, pretențiile din cererea de chemare în judecată s-au respins, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Sergiu Aparatu și s-a admis apelul declarat de Întreprinderea Municipală „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, s-a casat parțial hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis în această parte o nouă hotărâre după cum urmează: s-a respins ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată, în rest, în partea pretențiilor respinse hotărâre s-a menținut.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni, de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din data de 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost recepționată de recurentul Sergiu Aparatu la data de 03 iulie 2018, conform recipisei anexate la materialele cauzei (f.d.24 vol. II).

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că, recursul a fost declarat de Sergiu Aparatu, la data de 22 august 2018, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Prin cererea de recurs, recurentul, Sergiu Aparatu a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și casarea parțială a hotărârii din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea respingerii pretențiilor înaintate în acțiune, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul, Sergiu Aparatu a indicat că, instanța de apel nu a examinat materialele cauzei, iar decizia a fost emisă, fără a se ține cont de materialele prezentate și de prevederile legii guvernante, de suportul probatoriu al constatărilor expuse și cerințele înaintate prin acțiune. Astfel, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat legea care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea, totodată nu a cercetat circumstanțele și probele administrate la dosar, s-a referit doar la constatările invocate în motivarea hotărârii apelate, fără a se expune explicit asupra respingerii argumentelor apelului.

Recurentul a menționat că, instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat legea și nu au aplicat prevederile art. 1398, 1404, 1416, 1422, 1423 Cod civil, Legea nr.591 din 23 septembrie 1999 cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale și statutul ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi”, adoptat prin decizia Consiliului mun. Chișinău nr.206 din 13 noiembrie 2008.

Recurentul, Sergiu Aparatu a indicat că, comportamentul ilicit al ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi” constă în omisiunea îndeplinirii

obligățiunilor legal impuse. Or, conform punctului 3 din Statutul ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi”, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 20/6 din data de 13 noiembrie 2008, scopul întreprinderii este de a îngriji plantațiile verzi, conform normativelor tehnologice și agrotehnice. Iar, art. 10 lit. j) din Legea cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale nr. 591 din 23 septembrie 1999, este stabilită competența autorităților administrației publice locale, care urmează să respecte tehnologiile corespunzătoare la executarea lucrărilor de creare și reținere a spațiilor verzi. Astfel, obligația reparării prejudiciului material cauzat revine ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi”.

Recurentul a invocat că, instanța de apel eronat și-a întemeiat concluzia în baza declarațiilor reprezentantului ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi”, precum că, arborele care a căzut peste mașină, se afla într-o stare fitosanitară bună, or, reținerea acestui argument drept motiv de exonerare de răspundere a intimatei va tolera în continuare atitudinea neglijentă a intimatei față de obligațiile pe care nu le execută sistematic.

Recurentul, Sergiu Aparatu a mai menționat că, că instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat prevederile art. 1416, 1422 și 1423 Cod Civil, or conform art. 1416, instanța de judecată stabilește felul despăgubirii în funcție de circumstanțe, ceea ce înseamnă că întinderea mărimii prejudiciului nu poate fi condiționată de careva limitări procentuale sau coeficienți, or legea stabilește clar că, autorul prejudiciului urmează să compenseze integral prejudiciul cauzat, prin echivalent bănesc.

La fel, recurentul a invocat că, prima instanță eronat a aplicat în prezenta cauză prevederile legislației din domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, acestea reglementând raporturi speciale, care nu pot fi asimilate raportului juridic din litigiul dedus judecătii.

Recurentul, Sergiu Aparatu a indicat că, ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi” nu și-a onorat obligațiile la timp, și anume nu a intervenit în sensul defrișării copacului infectat, prin urmare prejudiciul a fost cauzat, în urma neîndeplinirii obligațiilor stabilite întreprinderii prin statutul acesteia, care a și provocat daunele materiale, prin deteriorarea automobilului sus menționat.

Totodată, recurentul a invocat că, diligența ÎM „Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi” în îndeplinirea obligațiilor asumate, putea fi probat prin prezentarea instanței a registrului de evidență a arborilor, a actelor confirmative ale inspecției periodice ale acestuia, precum și măsurile întreprinse întru executarea obligațiilor sale, or susținând poziția că, arborele era sănătos, urma a se prezenta un raport confirmativ a acestui fapt.

La data de 18 septembrie 2018, în adresa intimatei ÎM „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi” și a intervenientului accesoriu Consiliul municipal Chișinău a fost expediată copia recursului declarat de către Sergiu Aparatu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă pînă la examinarea recursului, participanții la proces menționați supra, nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia asupra cererii de recurs depuse de către recurentul Sergiu Aparatu.

Prin încheierea din 07 noiembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Sergiu Aparatu împotriva deciziei din data de 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Sergiu Aparatu, urmează a fi admis, casată integral decizia din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și menținută hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată, din următoarele motivele.

În conformitate art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) și alin. (2) lit. c) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Din materialele cauzei, Colegiul reține că, la data de 10 noiembrie 2015, Sergiu Aparatu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău, prin care a solicitat admiterea acțiunii și încasarea din contul ÎM „Asociația pentru gospodărirea stațiilor verzi” în beneficiul lui a sumei de 92 825,34 lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 800 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare tehnică a autovehiculului, a sumei de 431 lei, cu titlu de cheltuieli pentru examinare fitosanitară a arborelui căzut și suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată, compuse din 4 500 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, cât și a taxei de stat, în sumă de 3 073 lei.

Prin încheierea protocolară din 05 aprilie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău.

Prin hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva ÎM „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată și s-a încasat din contul ÎM „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi” în beneficiul lui Sergiu Aparatu cu titlu de prejudiciu material,

suma de 51 293 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, sub forma taxei de stat, suma de 3 073 lei, și pentru serviciile juridice suma de 4 500 lei, iar în total suma de 58 866 lei. În rest, pretențiile din cererea de chemare în judecată s-au respins, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Sergiu Aparatu și s-a admis apelul declarat de Întreprinderea Municipală „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, s-a casat parțial hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis în această parte o nouă hotărâre după cum urmează: s-a respins ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată, în rest, în partea pretențiilor respinse hotărâre s-a menținut.

Conform art.14 alin. (1-2) Cod civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Instanța de recurs reține că, în motivarea acțiunii, reclamantul, Sergiu Aparatu a indicat că, la data de 21 iunie 2015, în jurul orei 12:20, a parcat regulamentar, automobilul de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate, în parcarea amenajată lângă blocul de locuit situat xxxx. Ulterior, după coborârea din automobil, a auzit un zgomot și ridicând privirea a văzut cum a cazut un arbore peste mașină, deteriorând-o.

Colegiul relevă că, incidentul invocat de reclamant este confirmat prin examinarea plîngerii depuse de Sergiu Aparatu, în adresa Inspectoratului de Poliție Botanica.

Astfel, Inspectoratul de Poliție Botanica a examinat materialul înregistrat cu nr. 10624 la 21 iunie 2015, pe faptul deteriorării automobilul de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX, în urma căderii unui copac peste acesta xxxx (f.d.10-24 vol. I).

Instanța de recurs menționează că, conform certificatului de înmatriculare, automobilul de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX aparține cu drept de proprietate lui Sergiu Aparatu (f.d.8 vol. I.), respectiv acesta este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului cauzat prin deteriorarea automobilului, prin căderea arborelui peste acesta.

Conform 1404 alin. (4) Cod civil, în cazul în care o autoritate publică are o obligație impusă de un act adoptat în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu, ea răspunde pentru prejudiciul de acest fel cauzat sau nepreîntâmpinat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului când autoritatea publică demonstrează că a dat dovadă de diligență rezonabilă în executarea obligației.

Instanța de recurs relevă că, art. 1404 alin. (4) Cod civil conține un caz particular de manifestare a faptei prejudiciabile sub forma inacțiunii ilicite.

Specifică în acest caz este calitatea debitorului, precum și sarcina probațiunii. Debitor este autoritatea publică obligată să ia măsuri împotriva riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu. În ce privește sarcina probațiunii, legiuitorul a derogat de la regulile generale, instituind prezumția de vinovăție a autorității publice. În consecință, persoana vătămată nu este obligată să dovedească vinovăția autorității publice în producerea daunei, iar aceasta se consideră vinovată de cauzarea prejudiciului dacă nu va dovedi că a manifestat diligență rezonabilă în executarea obligației.

Respectiv, pentru angajarea răspunderii pentru prejudiciul cauzat de către o autoritate publică, sunt necesare de a fi întrunite condițiile generale ale răspunderii delictuale, și anume: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal și vinovăția.

Astfel, examinarea răspunderii civile reparatorii are drept scop, înainte de orice, determinarea cazurilor și condițiilor în care o persoană poate pretinde repararea prejudiciului ce injust i-a fost cauzat.

În această împrejurare starea fitosanitară a arborelui este esențială pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, în condițiile în care în funcție de acest fapt urmează a fi apreciată conduita ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”.

Conform art. 10 lit. j) și m) din Legea nr. 591 din 23 septembrie 1999 cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, autoritățile administrației publice locale respectă tehnologiile corespunzătoare la executarea lucrărilor de creare și întreținere a spațiilor verzi și asigură starea fitosanitară cuvenită a spațiilor verzi, indiferent de apartenența acestora, organizând acțiunile necesare pentru depistarea, prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor.

Conform statutului ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, adoptat prin decizia nr. 20/6 din 13 noiembrie 2008 a Consiliului municipal Chișinău, întreprinderea este responsabilă de îngrijirea plantațiilor verzi, conform normativelor tehnologice și agrotehnice, prestînd diverse servicii, inclusiv și curățirea și defrișarea arborilor avariați, uscați și bolnavi.

Conform examinării fitosanitare a arborelui, efectuate de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice la 23 iunie 2015, arborele care a căzut peste automobil, era de specie salcie albă și era afectat de putregaiul central al măduvei, se afla în stare de putrezire cu aspect făinos, provocat de ciuperca păstrăv și iască de ciot a foioaselor, cu prezența corpurelor fructifere pe tulpină, concluzionându-se cu certitudine că, starea fito-sanitară degradată a arborelui a dus la căderea cracului (f.d.26-31 vol. I).

Totodată, conform actului examinării fitosanitare a arborelui, sus menționat, arborii afectați de putregaiul central al măduvei, populați de dăunători de trunchi, au o rezistență biologică scăzută, și în orice moment, sub influența vîntului puternic se pot prăbuși.

Astfel, Colegiul relevă că, prima instanță corect a stabilit că, ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, nu și-a onorat obligațiile la timp, și anume nu a intervenit în sensul defrișării copacului infectat grav, prin urmare prejudiciul cauzat lui Sergiu Aparatu a fost creat, în urma neîndeplinirii obligațiilor de către ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, stabilite prin statutul acesteia.

În același circumstanțe Colegiul menționează că, instanța de apel eronat a stabilit că, urmau a fi reținute argumentele ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor

verzi”, precum că, arborele care a căzut peste mașină, se afla într-o stare fitosanitară bună, era cu frunză și cu un aspect viu și nu prezenta semne care ar fi indicat necesitatea intervenției, iar întreprinderea nu poate fi obligată de a verifica starea fito-sanitară a fiecărui arbore, prin expertiză.

Or, ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” conform statutului adoptat prin decizia nr. 20/6 din 13 noiembrie 2008 a Consiliului municipal Chișinău, este responsabilă de îngrijirea plantațiilor verzi, deci suntem în prezența unei delegări a atribuțiilor administrației publice locale în favoarea acestei întreprinderi.

Iar, art. 10 lit. j) și m) din Legea nr. 591 din 23 septembrie 1999 cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, prevede expres că, autoritățile administrației publice locale asigură starea fitosanitară convenită a spațiilor verzi, indiferent de apartenența acestora, organizând acțiunile necesare pentru depistarea, prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor.

Instanța de recurs reține că, în motivarea acțiunii, reclamantul, Sergiu Aparatu a indicat că, prin căderea arborelui peste automobilul de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate, i-a fost cauzat un prejudiciu material, în valoare de 92 825,34 lei.

Colegiul menționează că, prin prejudiciu se înțelege rezultatele dăunătoare, de natură patrimonială, consecințe ale încălcării drepturilor și intereselor legitime ale unei persoane. Respectiv, prejudiciul este cel mai important element al răspunderii civile, fiind o condiție esențială și necesară a acesteia, de sine stătătoare.

Un prejudiciu este cert atunci când existența lui este sigură, neîndoielnică și, totodată, poate fi stabilită întinderea sa în prezent. În conținutul prejudiciului efectiv sunt incluse: cheltuielile pe care o persoană lezată într-un drept le-a suportat real la momentul intentării acțiunii sau care urmează să fie suportate la restabilirea dreptului încălcat, adică cheltuielile suplimentare. La prejudiciul efectiv sunt atribuite și pagubele rezultate din pierrea sau deteriorarea bunurilor, deoarece și în acest caz de asemenea sunt suportate cheltuieli.

Instanța de recurs reține că, conform raportului de evaluare a pagubei din data de 29 iunie 2015, întocmit de SRL „Exauto-Plus”, valoarea prejudiciului cauzat proprietarului autovehiculului de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX constituie suma de 82 362,49 lei, iar costul mediu de piață a unui automobil analogic este de 99 100, 34 lei (f.d.33-39 vol. I)

Colegiul relevă că, prima instanță corect a stabilit că, acest raport de evaluare nu poate fi reținut ca probă, deoarece a fost efectuat în afara procesului judiciar, iar suma de 99 100, 34 lei, indicată în raport, constituie costul mediu pe piață a unui automobil analogic, dar nu reprezintă valoarea prejudiciului cauzat nemijlocit prin căderea arborelui și deteriorarea automobilului de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX.

Or, conform art. 117 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 148 alin. (1) Cod de procedură civilă, pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artizanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, instanța dispune

efectuarea unei expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu. Actele reviziei ori ale inspecțiilor departamentale, precum și raportul scris al specialistului, nu pot înlocui raportul de expertiză și nici exclude necesitatea efectuării expertizei în aceeași problemă.

Astfel, Colegiul indică că, prima instanță corect a reținut ca probă, raportul de expertiză nr. 42 din 26 ianuarie 2017, efectuat de Centrul Național de Expertize Judiciare, în baza încheierii din 28 noiembrie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău (f.d.119-120 vol. I).

Conform raportului de expertiză nr. 42 din 26 ianuarie 2017, efectuată de Centrul Național de Expertize Judiciare, costul reparației (menționat în încheierea din 28 noiembrie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, ca prejudiciu material) automobilului de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX constituie 51 293 lei (f.d.126-136 vol. I).

Mai mult, instanța de recurs relevă că, din cererea privind concretizarea pretențiilor și a explicațiilor reclamantului Sergiu Aparatu, reiese că, acesta a vândut automobilul de model Skoda Octavia cu numărul de înmatriculare XXXX, cu scopul de a fi dezasamblat pentru piesele auto, contra sumei de 62735 lei (f.d.162, 183 vol. I).

Prin urmare, Colegiul indică că, prima instanță corect a încasat din contul ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” în beneficiul lui Sergiu Aparatu suma de 51 293 lei, cu titlu de prejudiciu material.

Conform art. 1422 alin. (1-2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Art. 1423 Cod civil, prevede că, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Instanța de recurs relevă că, această normă recunoaște că prejudiciul moral constituie o formă distinctă a prejudiciului civil care declanșează răspunderea delictuală. Ca urmare a acestui fapt, prejudiciul moral se compensează indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Prin noțiunea de prejudiciu moral se înțeleg suferințele psihice sau fizice cauzate prin acțiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparțin persoanei din momentul nașterii sau la bunurile dobândite prin lege, viața, sănătatea, demnitatea și reputația profesională, inviolabilitatea vieții personale, secretul de familie și personal, prin fapte ce atentează la drepturile personale nepatrimoniale.

Colegiul indică că, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, în special importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor; nivelul suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice, pierderea sau limitarea capacității de muncă etc. și felul vinovăției, intenția, imprudența persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei.

Instanța de judecată, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, este în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate.

Obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral, suferințelor psihice sau fizice suportate o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni, inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale, psihice sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

În aceste circumstanțe, Colegiul menționează că, prima instanță corect a reținut că, la materialele cauzei nu sunt anexate probe, care să demonstreze cu certitudine cauzarea unui prejudiciu moral lui Sergiu Aparatu, precum și mărimea compensării solicitate de către acesta. Respectiv, prima instanță corect a respins pretenția lui Sergiu Aparatu cu privire la repararea prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În corespundere cu dispozițiile art. 83 alin. (2) Cod de procedură civilă, în acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

În conformitate cu art. 84 din Codul de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Conform art. 3 alin.(1), lit. a) din Legea taxei de stat, pentru cererile de chemare în judecată, privitor la litigiile cu caracter patrimonial, cererile de contestare a unui titlu executoriu sau a unui alt document prin care încasarea se produce în mod incontestabil, tariful taxei de stat se stabilește în quantum de 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 150 lei și nu mai

mult de 25000 lei de la persoanele fizice și nu mai puțin de 270 lei și nu mai mult de 50000 lei de la persoanele juridice.

Astfel, Colegiul indică că, reclamantul Sergiu Aparatu a achitat taxa de stat la depunerea acțiunii, în mărime de 3 073 lei, conform ordinului de încasare nr. NSI2-V000 din 08 decembrie 2015 (f.d.48 vol. I) și a ordinului de încasare nr. OUI2-V000 din 08 decembrie 2015 (f.d.49 vol. I).

În conformitatea cu art. 90 lit. g) Cod de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de efectuare a expertizei.

Reieșind din faptul că pretenția privind încasarea prejudiciului material a fost admisă parțial, în baza raportului de expertiză nr. 42 din 26 ianuarie 2017, efectuată de Centrul Național de Expertize Judiciare, dar nu în temeiul actelor extrajudiciare pentru care reclamantul, Sergiu Aparatu a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, Colegiul menționează că, prima instanță, corect a respins pretenția acestuia cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare pentru efectuarea actelor extrajudiciare.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Astfel, Colegiul relevă că, prima instanță corect a încasat din contul ÎM „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi” în beneficiul lui Sergiu Aparatu suma de 4 500 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. Or, în prima instanță Sergiu Aparatu a fost reprezentat de avocatul stagiar Andrei Ursachi, în baza mandatului MAS 037856 din 28 iunie 2016 (f.d.88 vol. I), pentru ce Sergiu Aparatu a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 4 500 lei, conform ordinelor de încasare nr. 09MA-3100 din 05 august 2016 și nr. A35F-2100 din 20 iunie 2016 (f.d.158 vol. I).

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Reiterând, motivele de fapt și de drept, expuse mai sus, statuând că, instanța de apel a soluționat eronat litigiul în cauză, iar prima instanță a soluționat corect litigiul dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, concluzionează de a admite recursul declarat de Sergiu Aparatu, de a casa integral decizia din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și menține hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Sergiu Aparatu.

Se casează integral decizia din 23 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 26 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Aparatu împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația pentru gospodărirea spațiilor verzi”, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Svetlana Filincova

Dumitru Visternicean

Victor Burduh

Nina Vascan